

УДК 37.091.33+37.041.4+81'276.6

ВИМІРЮВАННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Максим Ябуров

Старший викладач кафедри іноземних мов
Одеського національного економічного університету

Одеса, Україна

ORCID ID 0000-0002-5997-1464

iaburovm@gmail.com

Анотація. У статті аналізується проблема формування міжкультурної компетентності майбутніх економістів в умовах глобалізації. Значущість володіння англійською мовою як основним засобом комунікації в міжнародному бізнес-середовищі дає підставу обирати цей предмет як ефективне середовище для формування міжкультурної компетентності майбутніх економістів. У сучасних умовах економісти постійно взаємодіють з міжнародними партнерами, що вимагає не лише знання професійної термінології, але й глибокого розуміння культурних контекстів, норм і цінностей різних країн. Основною метою дослідження є оцінка рівня сформованості міжкультурної компетентності у студентів під час занять з англійської мови та вплив отриманих результатів на подальший розвиток навичок міжкультурної компетентності. У дослідженні використовуються різноманітні методи вимірювання, зокрема анкетування, тестування, спостереження, кейс-стаді, рольові ігри та ведення щоденників рефлексії. Висновки свідчать про позитивний вплив інтерактивних методів навчання на розвиток міжкультурної компетентності, що є критично важливим для успішної професійної діяльності економістів у міжнародному контексті.

Ключові слова: міжкультурна компетенція; методи оцінювання; стратегії реалізації; методи навчання; опитування; спостереження; кейс-стаді; інтерв'ю; рольова гра.

Постановка проблеми в загальному вигляді. У сучасному глобалізованому світі, де економічні відносини між країнами стають усе більш складними та взаємозалежними, міжкультурна компетенція набуває особливого значення для професіоналів у сфері економіки. Вміння ефективно взаємодіяти з представниками різних культур не лише сприяє успішній комунікації, але й забезпечує глибше розуміння ринкових тенденцій, поведінки споживачів та етичних норм, що варіюються в залежності від культурного контексту.

Для України, яка сьогодні стикається з численними викликами, такими як глобальна конкуренція на міжнародному ринку, відновлення економіки після кризових періодів, інтеграція в Європейський Союз та подолання негативних стереотипів і упереджень, розвиток міжкультурної компетенції стає особливо актуальним. Українські економісти повинні бути готові до співпраці з міжнародними партнерами, що вимагає розуміння як економічних, так і

культурних аспектів. Це дозволить підвищити конкурентоспроможність української економіки і сприятиме розвитку стійких міжнародних зв'язків у складному і швидко змінюваному глобальному середовищі.

Формування міжкультурної компетенції у студентів-економістів в українських вищих навчальних закладах є складним і багатогранним процесом, що вимагає інтеграції міжкультурних тем у навчальні програми. Це передбачає вивчення іноземних мов, культурних особливостей різних країн та глобальних економічних тенденцій, що сприяє розвитку комунікативних навичок. Важливе значення має застосування міжнародних кейсів та практичних ситуацій у навчанні, що дозволяє студентам здобувати реальний досвід взаємодії з різними культурами. Крім того, участь у міжнародних програмах обміну та стажуваннях, реалізованих спільно з закордонними університетами, надає можливість занурення у інші культурні середовища, що розширює їхній кругозір і сприяє розвитку адаптаційних навичок.

Залучення іноземних викладачів до навчального процесу створює мультикультурне середовище, стимулюючи дискусії на теми, пов'язані з культурними відмінностями. Таким чином, комплексний підхід до навчання, що поєднує теоретичні знання з практичним досвідом, забезпечує формування у студентів-економістів необхідних навичок для успішної діяльності в умовах глобалізованого економічного середовища, підвищуючи їхню готовність до ефективної співпраці з міжнародними партнерами та сприяючи розвитку міжкультурного діалогу в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз найбільш генералізованих умов та принципів формування міжкультурної компетенції майбутніх фахівців розглядається в багатьох працях українських науковців. Як вважає Т. Атрощенко (2016), процес оволодіння міжкультурною компетентністю підпорядкований загальній меті керування процесом міжкультурної взаємодії, адекватній його інтерпретації, набуття людиною нових культурних та професійних знань в контексті конкретної міжособистісної міжкультурної взаємодії (Атрощенко, 2016).

Ю. Філіпова (2024), розглядаючи концепції іноземних вчених (Антоніо, Чанг, Хуртадо) підкреслює важливість організації міжнародних освітніх програм та проєктів, що стимулюють перманентну, усвідомлену та інтенсивну взаємодію студентів-однокурсників, що належать до різних соціальних та культурних груп з урахуванням умов діалогічності, міждисциплінарності, проблемності, контекстності (Філіпова, 2024). Результативний розвиток міжкультурної компетентності, за оцінками О. Рембач (2017), уможливорюється за рахунок

актуалізації таких її концептуальних передумов, як використання спеціальні програми підготовки студентів до міжкультурної взаємодії, методик розвитку критичного мислення, залученню креативно-ціннісні технології, використанню психолого-діагностичних тренінгів, навчальних проєктів міжкультурного спрямування, драматизаційно-дебатного підходу, дискусивно-рольових ігор, постановці творчих проблемних завдань, професійно-ситуативних та інтерактивних завдань, інтерв'ювання тощо (Рембач, 2017).

І. Томашевська (2023) наголошує на необхідності використання нестандартної системи підготовки фахівців із застосуванням системи ділових ігор з метою формування міжкультурної компетентності в здобувачів вищої освіти в умовах освітнього простору ЗВО із використанням інноваційних методів навчання (Томашевська, 2023). М. Лирик (2023) у якості структурних складових процесу формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців виділяє наступні вміння, здатності та навички: взаємодію з партнерами, вміння переконувати партнерів, використовуючи послідовну комунікацію та вдалі аргументи; вміння комунікувати з найвищим результатом; вміння вибудовувати партнерські відносини на основі здатності визначати впливові та зацікавлені в комунікації сторони вміння враховувати інтереси партнерів та цільове обговорення з ними проблемних питань; вміння обирати оптимальну стратегію розв'язання конфлікту (Лирик, 2023).

І. Шуляков, О. Зінченко та Л. Колодіна (2024) у якості концептуального підходу формування міжкультурної компетентності розглядають використання методів проєктів, тренінгів, практичної роботи, наукових досліджень, презентацій, тестування, мультимедійних технологій та спеціальних віртуальних ресурсів для онлайн-комунікації, активної участі студентів у програмах обміну, участі у процесах медіації, відвідування заходів міжнародного рівня, міжнародних переговорів та важливих міжнародних зустрічей, що у сукупності та у підсумку інтенсифікує процеси становлення міжкультурної компетентності майбутнього фахівця (Шуляков, Зінченко, Колодіна, 2024)

Формулювання цілей статті. Вимірювання рівня сформованості міжкультурної компетенції у майбутніх економістів є надзвичайно важливим з кількох причин. По-перше, це дозволяє оцінити ефективність освітніх програм та методик навчання, що сприяють розвитку міжкультурних навичок, і виявити їхні сильні та слабкі сторони. По-друге, об'єктивні оцінки цієї компетенції слугують індикатором готовності студентів до професійної діяльності в міжнародному контексті, що є критично важливим для роботодавців. По-третє, вимірювання міжкультурної компетенції сприяє формуванню адаптивних

освітніх стратегій, які враховують специфіку культурних відмінностей і потреби глобального ринку. Крім того, на основі таких вимірювань можна розробляти програми підтримки та наставництва, орієнтовані на підвищення міжкультурних навичок у студентів з недостатнім рівнем підготовки. Також важливою є роль вимірювання у формуванні дослідницької бази, що дозволяє здійснювати порівняльний аналіз міжкультурної компетенції у різних освітніх системах, що, у свою чергу, сприяє інтеграції України в міжнародний освітній простір. Таким чином, систематичне вимірювання міжкультурної компетенції не лише покращує освітні процеси, а й забезпечує формування професіоналів, здатних ефективно функціонувати в умовах глобалізованої економіки.

Методика дослідження. Заняття англійською мовою у курсі навчання майбутніх економістів є однією з найкращих дисциплін для формування та вимірювання міжкультурної компетентності завдяки кількома ключовим аспектам. Англійська мова виступає міжнародною мовою бізнесу, створюючи можливості для спілкування з представниками різних культур, що є критично важливим у глобалізованій економіці.

Вивчення англійської включає інтеграцію культурологічних аспектів, таких як етикет і соціальні норми, що допомагає студентам усвідомити культурні відмінності; дослідження показують, що студенти з високою міжкультурною компетентністю краще справляються з професійними викликами. Заняття часто застосовують інтерактивні методи, такі як рольові ігри та групові проекти, що сприяє розвитку навичок міжкультурної взаємодії та дозволяє отримувати зворотний зв'язок у реальних ситуаціях; активні методи навчання підвищують рівень залученості студентів і сприяють глибшому засвоєнню матеріалу, що є важливим для підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних адаптуватися до динамічних умов глобального ринку праці.

Міжкультурна компетентність майбутніх економістів може бути ефективно виміряна за допомогою анкетування під час занять англійською мови, що сприяє інтеграції мовних і міжкультурних навичок. Використовуючи структуровані анкети, викладачі можуть оцінити рівень знань студентів про різні культури, їхні ставлення до міжкультурної комунікації та здатність адаптуватися до різноманітних культурних контекстів. Наприклад, анкета може містити запитання щодо ділового етикету, такі як: “What are the appropriate greetings in business settings in different cultures?” (Які привітання вважаються прийнятними в діловому середовищі в різних культурах?) або “How should you address someone in a formal business meeting in Japan?” (Як ви повинні звертатися до когось на формальній діловій зустрічі в Японії?). Додатково, анкета може включати

запитання про мовленнєві норми, наприклад: “What is the importance of maintaining eye contact during a conversation in Western cultures?” (Яке значення має збереження зорового контакту під час розмови в західних культурах?) або “How do indirect communication styles manifest in Asian cultures?” (Як проявляються непрямі стилі комунікації в азійських культурах?). Аналіз результатів анкетування дозволяє не лише визначити рівень сформованості міжкультурної компетентності, а й виявити області для подальшого розвитку, що є критично важливим для підготовки конкурентоспроможних фахівців у глобалізованому світі.

Тестування є наступним важливим методом вимірювання сформованості рівня міжкультурної компетентності майбутніх студентів економістів на заняттях англійською мовою, оскільки дозволяє об’єктивно оцінити знання, навички та ставлення студентів до міжкультурної комунікації. Цей метод може включати різноманітні типи запитань, такі як закриті питання на вибір, які оцінюють знання про культурні особливості, наприклад: “Which of the following is an appropriate greeting in a business setting in France?” (Яке з наступних привітань є прийнятним у діловому середовищі у Франції?), а також ситуаційні запитання, типу : “If a colleague from Japan offers you a business card, what is the proper way to accept it?” (Як правильно прийняти візитну картку від колеги з Японії?).

Іншими варіантами тестів можуть бути запитання на відповідність, наприклад: “Match the country with its traditional business greeting” (Співвіднесіть країну з її традиційним діловим привітанням). Також можливі запитання з відкритими відповідями, що стимулюють критичне мислення, такі як: “Discuss the importance of non-verbal communication in different cultures” (Обговоріть важливість невербальної комунікації в різних культурах). Оцінювання тестів є невід’ємною частиною процесу, адже воно повинно бути чітким та об’єктивним; закриті запитання можуть оцінюватися за принципом «вірно-не вірно», тоді як відкриті вимагають більш глибокого аналізу відповідей за критеріями, такими як логіка аргументації та застосування теоретичних знань. Викладачі можуть використовувати рубрики оцінювання для забезпечення прозорості та справедливості в виставленні балів. Це дозволяє отримати детальну інформацію про підготовленість студентів до міжкультурних викликів, а також виявити області, що потребують додаткової уваги в навчальному процесі, що є критично важливим у сучасному глобалізованому світі.

Спостереження також є потужним методом вимірювання міжкультурної компетенції майбутніх економістів, оскільки дозволяє викладачам оцінити, як

студенти реалізують свої знання в реальних комунікаційних ситуаціях. Для ефективного використання цього методу важливо розробити чіткі критерії оцінювання, які включають різні аспекти міжкультурної комунікації.

Першим кроком є визначення конкретних завдань, під час виконання яких студенти взаємодіятимуть у міжкультурних контекстах. Наприклад, викладачі можуть організувати рольові ігри, дебати або симуляції міжнародних ділових переговорів, ставлячи перед студентами завдання, такі як: “Conduct a negotiation between a European and an Asian company” (Проведіть переговори між європейською та азіатською компанією) або “Present your cultural perspective in a team project involving international partners” (Представте свою культурну перспективу в командному проекті з міжнародними партнерами). Викладачі можуть використовувати спостереження в реальному часі або записувати сесії для подальшого аналізу.

Основні критерії для оцінювання можуть включати вербальні навички (оцінка чіткості, логіки та адекватності висловлювань), невербальну комунікацію (спостереження за використанням мови тіла, зорового контакту та жестів), адаптацію до культурних норм (вміння враховувати культурні особливості у спілкуванні), вміння слухати (оцінка активного слухання та здатності реагувати на думки інших) та розв’язання конфліктів (спостереження за стратегіями, які студенти використовують для вирішення непорозумінь або конфліктів під час взаємодії). Для об’єктивності оцінювання можна використовувати рубрики, які деталізують, що означає «високий», «середній» або «низький» рівень компетенції в кожному з критеріїв. Після спостереження викладач може надати студентам конструктивний зворотний зв’язок, що дозволяє їм усвідомити свої сильні та слабкі сторони, а також розробити індивідуальні стратегії для подальшого розвитку міжкультурної компетенції. Таким чином, спостереження стає ефективним інструментом не лише для оцінювання, а й для навчання, сприяючи глибшому розумінню міжкультурних аспектів комунікації.

Метод кейс-стаді є ефективним інструментом вимірювання сформованості міжкультурної компетентності майбутніх економістів на заняттях англійською мовою, оскільки він дозволяє аналізувати реальні ситуації в багатокультурному контексті. Цей метод передбачає використання конкретних прикладів або сценаріїв, які демонструють міжкультурні виклики, з якими можуть зіткнутися професіонали в своїй кар’єрі.

Процес навчання через кейс-стаді включає кілька етапів. Перший етап – ознайомлення студентів із кейсом, наприклад, “How should a multinational

corporation approach a market entry strategy in a culture with strong hierarchical values?” (Як багатонаціональна корпорація повинна підходити до стратегії виходу на ринок у культурі з сильними ієрархічними цінностями?). Другий етап – групове обговорення, де студенти аналізують сценарій, обговорюють можливі рішення та розробляють стратегії для подолання міжкультурних бар’єрів.

Третій етап – представлення результатів, коли кожна група презентує свої рішення та отримує зворотний зв’язок від однокласників і викладача. Четвертий етап – рефлексія, де студенти обговорюють, що вони дізналися, які труднощі виникли та як вони можуть застосувати отримані знання в майбутньому. Інші приклади кейсів можуть включати: “Cultural Miscommunication in a Joint Venture” (Культурні непорозуміння в спільному підприємстві) – аналіз співпраці американської компанії з китайською, яка стикається з труднощами через різницю в стилях комунікації та очікуваннях щодо ієрархії та прийняття рішень, “Adapting Marketing Strategies for Diverse Markets” (Адаптація маркетингових стратегій для різних ринків): дослідження, як глобальна мережа фаст-фуду може адаптувати своє меню та рекламні кампанії, щоб відповідати місцевим смакам і культурним уподобанням у різних країнах); “Navigating Ethical Dilemmas in Global Business” (Орієнтація в етичних дилемах глобального бізнесу): опис, як європейська компанія стикається з етичними викликами під час розширення своїх операцій у країнах, що розвиваються, що вимагає від студентів врахування культурних перспектив корпоративної соціальної відповідальності.

Викладачі можуть спостерігати за комунікацією студентів і їхньою здатністю адаптувати стратегії до культурних нюансів, використовуючи систему оцінювання за принципом балів, де студенти отримують 0-5 балів за аналіз культурних аспектів, 0-5 балів за аргументованість рішень, 0-5 балів за активність у групі та 0-5 балів за комунікаційні навички. Загальна кількість балів може варіюватися від 0 до 20, що дозволяє чітко оцінити рівень міжкультурної компетентності кожного студента. Таким чином, метод кейс-стаді стає потужним інструментом для навчання та оцінювання міжкультурної компетентності, інтегруючи теоретичні знання з практичним досвідом, що є критично важливим у сучасному глобалізованому світі.

Групові дискусії є важливим методом вимірювання міжкультурної компетентності майбутніх економістів на заняттях з англійської мови, оскільки вони сприяють активному обміну думками, ідеями та культурними перспективами серед студентів. Цей метод дозволяє студентам взаємодіяти у динамічному середовищі, що імітує реальні умови роботи в міжнародних командах, де важливими є навички комунікації, критичного мислення та

розуміння культурних відмінностей. Особливості групових дискусій, що сприяють формуванню та вимірюванню міжкультурної компетентності, включають різноманітність перспектив, критичне мислення, навички комунікації, вирішення конфліктів і адаптацію до різних стилів спілкування. Крім того, групові дискусії заохочують розвиток емпатії, оскільки студенти мають можливість чути та розуміти точки зору однокурсників з інших культур, що сприяє їхній культурній чутливості.

Процес групових дискусій складається з кількох етапів: перший етап – обрання теми дискусії, яка може бути пов’язана з актуальними міжкультурними питаннями, такими як “How do cultural differences influence business negotiations?” (Як культурні відмінності впливають на бізнес-угоди?) або “What role does non-verbal communication play in different cultures?” (Яку роль відіграє невербальна комунікація в різних культурах?); інші можливі теми можуть включати “What are the challenges of working in a multicultural team” (Які виклики виникають при роботі в багатокультурній команді?) та “How can cultural awareness improve customer relations?” (Як усвідомлення культурних відмінностей може покращити відносини з клієнтами?).

Другий етап – підготовка до обговорення, де студенти можуть дослідити задану тему, використовуючи літературу, статті або відеоматеріали; третій етап – сама дискусія, в ході якої студенти обмінюються думками, ставлять питання один одному і намагаються знайти спільні рішення. Важливо, щоб викладач стежив за обговоренням і заохочував усіх учасників до активної участі.

Оцінювання міжкультурної компетентності в рамках групових дискусій може здійснюватися за системою, де студенти отримують бали за такі критерії: активність у дискусії (максимум 10 балів) – враховується участь у розмові та кількість висловлених думок; здатність висловлювати ідеї (максимум 10 балів) – оцінюється чіткість і логічність аргументів; повага до думок інших (максимум 5 балів) – звертається увага на здатність слухати і враховувати позиції однокурсників; аналіз культурних аспектів (максимум 5 балів) – оцінюється глибина розуміння культурних нюансів. Таким чином, загальна кількість балів може становити 30, що дозволяє чітко оцінити рівень міжкультурної компетентності кожного студента на основі реальної взаємодії. Групові дискусії не лише розвивають комунікативні навички студентів, але й дозволяють їм глибше зрозуміти різноманітність культурних контекстів, що є критично важливим у глобалізованому світі.

Рефлексивні щоденники та портфоліо виступають важливими методами вимірювання сформованості міжкультурної компетентності майбутніх

економістів, оскільки вони сприяють глибшому самоаналізу та усвідомленню процесу навчання. Використання рефлексивних щоденників дозволяє студентам фіксувати свої спостереження про культурні взаємодії, що допомагає виявити сильні та слабкі сторони їхнього спілкування. Наприклад, записи можуть включати роздуми про різницю у стилях переговорів між культурами або усвідомлення важливості невербальних комунікаційних сигналів.

Портфоліо, у свою чергу, забезпечує систематичну колекцію робіт, які демонструють досягнення студентів у міжкультурному навчанні, включаючи аналітичні есе, звіти про групові проекти та інші матеріали. Структура портфоліо може містити введення з особистою заявою про важливість міжкультурної компетентності, розділ із рефлексивними щоденниками, що містять вибрані записи, та секцію з академічними роботами з коментарями щодо навчального процесу.

Аналізуючи портфоліо та рефлексивні щоденники, можна використовувати такі критерії для оцінювання сформованості міжкультурної компетентності: глибина рефлексії (оцінюється, наскільки детально студент аналізує свої думки та враження); здатність до самокритики (сильні та слабкі сторони в міжкультурному спілкуванні, а також шляхи для вдосконалення); знання культурних аспектів (оцінюється, наскільки добре студент розуміє культурні нюанси та їхній вплив на комунікацію); взаємодія з іншими (оцінюється, як студент демонструє свої навички у взаємодії з людьми з різних культур); прогрес у розвитку навичок (аналізуються зміни в рівні міжкультурної компетентності студента протягом навчального курсу).

Ці критерії дозволяють не лише оцінити поточний рівень міжкультурної компетентності, а й визначити напрямки для подальшого розвитку, що є критично важливим для успішної міжкультурної комунікації в майбутньому. Обидва методи сприяють глибшому розумінню культурних аспектів та формують здатність до критичного мислення, що є критично важливим для успішної міжкультурної комунікації в майбутньому.

Результати дослідження. Результатами аналізу методів вимірювання міжкультурної компетентності майбутніх економістів на заняттях з англійської мови, можуть виступати наступні ключові аспекти. По-перше, це виявлення, які з обраних методів (анкетування, тестування, спостереження, портфоліо, рефлексивні щоденники, кейс-стаді) є найбільш ефективними у формуванні та вимірюванні міжкультурної компетентності студентів. На основі отриманих даних можна запропонувати рекомендації щодо адаптації навчальних програм з англійської мови, щоб краще враховувати потреби студентів у розвитку

міжкультурних навичок. Крім того, отримані результати вимірювання впливають на підвищення усвідомлення студентами важливості міжкультурної компетентності, що може знайти відгук в їхній подальшій професійній діяльності в міжнародному бізнес-середовищі. Визначення впливу різних методів на розвиток критичного мислення та здатності до самоаналізу у студентів є ще одним важливим аспектом їхнього професійного зростання.

Результатом імплементації методів вимірювання міжкультурної компетентності є зворотній зв'язок від студентів щодо використання цих методів, що може допомогти в оптимізації навчального процесу та підходів до вимірювання міжкультурної компетентності. Результати можуть бути використані для розробки практичних рекомендацій для викладачів, які прагнуть інтегрувати міжкультурні елементи у свої навчальні курси та визначити напрямки для подальших досліджень у галузі міжкультурної компетентності, зокрема вивчення довгострокового впливу навчальних методів на професійний успіх випускників.

Виявлення кореляції між використанням різних методів навчання та покращенням комунікаційних навичок студентів веде до поліпшення комунікаційних навичок під час формування ефективних стратегій навчання. Розробка стандартів оцінювання міжкультурної компетентності на основі отриманих результатів дозволить створити чіткі критерії для оцінки навчальних досягнень та визначить можливості для інтеграції міжкультурної компетентності в інші дисципліни, що дозволить створити більш цілісний підхід до підготовки спеціалістів. Ці результати можуть слугувати основою для подальшого розвитку теоретичних і практичних аспектів підготовки майбутніх економістів у контексті глобалізації та міжнародної комунікації. Вони також можуть допомогти навчальним закладам адаптувати свої програми до потреб сучасного ринку праці, що вимагає високого рівня міжкультурної компетентності від випускників.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. У ході дослідження виявлено, що комбінація різних методів, таких як анкетування, тестування, спостереження, портфоліо, рефлексивні щоденники та кейс-стаді в рамках мультидисциплінарного підходу, надає більш цілісне розуміння рівня міжкультурної компетентності студентів. Кожен метод має свої переваги та недоліки, тому їхнє поєднання дозволяє отримати різнобічні дані, що покращує загальне розуміння процесу навчання. Впровадження зазначених методів в навчальний процес може суттєво підвищити ефективність формування міжкультурної компетентності та залученість студентів і їхню готовність до міжкультурної комунікації. Аналіз отриманих даних дозволяє виявити ключові

компоненти міжкультурної компетентності, які потребують особливої уваги під час навчання, такі як усвідомлення культурних відмінностей, адаптація до нових ситуацій, розвиток комунікаційних навичок та емпатія. Ці аспекти можуть бути інтегровані в навчальні програми через специфічні навчальні модулі.

Важливість зворотного зв'язку від студентів щодо використання методів навчання підкреслює необхідність постійного вдосконалення навчальних стратегій. Самоаналіз, закладений у рефлексивних щоденниках, допомагає студентам усвідомлювати свій прогрес і визначати області для вдосконалення. Крім того, включення наставників або менторів може сприяти глибшій рефлексії та розвитку міжкультурних навичок.

Подальші дослідження з теми фокусуються на довгостроковому впливі методів формування міжкультурної компетентності на професійну діяльність майбутніх економістів, вивченні мотивації студентів до міжкультурної професійної взаємодії, створенню стандартів оцінювання рівня сформованості міжкультурної компетентності на основі порівняльного аналізу культурних аспектів та впровадження новітніх технологій. Розробка єдиних стандартів оцінювання міжкультурної компетентності на основі отриманих результатів дозволить навчальним закладам застосовувати єдині критерії для оцінки успішності студентів.

Аналіз факторів, що впливають на мотивацію студентів до розвитку міжкультурної компетентності виступає основою для удосконалення навчальних стратегій. Вивчення використання нових технологій, таких як онлайн-платформи та інтерактивні навчальні матеріали, може виявити їхній вплив на формування міжкультурної компетентності. Використання віртуальної реальності або симуляційних програм може надати студентам можливість практикувати міжкультурну комунікацію в безпечному середовищі. Ці висновки та пропозиції для подальших досліджень можуть слугувати основою для розвитку навчальних програм та методик, спрямованих на підвищення міжкультурної компетентності майбутніх економістів у глобалізованому світі. Вони також можуть допомогти навчальним закладам адаптувати свої програми до потреб сучасного ринку праці, що вимагає високого рівня міжкультурної компетентності від випускників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атрощенко, Т. О. (2016). Теоретичні основи процесу формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців: зарубіжний досвід. *Науковий вісник Ужгородського університету. серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, Вип. 2 (39), 11–14.
2. Лилик, М. В. (2023). Підходи до формування міжкультурної компетентності фахівців публічного управління. *Демократичне врядування*, № 2(32), 137–147. <https://doi.org/10.23939/dg2023.02.137>

3. Пришляк, О. Ю. (2019). Формування міжкультурної компетентності студентів у закладах вищої освіти. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, VII (84), Issue 207, 35–38.
4. Резунова, О. С. (2021). Міжкультурна компетентність як необхідна складова професійної компетентності сучасного фахівця. *Журнал «Науковий огляд»*, 1(73), 28–40.
5. Рембач, О. О. (2017). Формування міжкультурної компетентності майбутніх правознавців у процесі іншомовної підготовки. *Університетські наукові записки*, № 63, 387–400.
6. Томашевська, І. (2023). Формування міжкультурної компетентності: проблеми використання інноваційних методів навчання. *Acta Paedagogica Volynienses*, 6, 19–23. <https://doi.org/10.32782/apv/2023.6.3>
7. Філіппова, І. Ю. (2024). Формування та розвиток міжкультурної компетенції як важливе завдання університетської освіти. *INFORUM*. URL: <https://www.inforum.in.ua/conferences/12/8/56>
8. Шуляко, І. М., Зінченко, О. А., Колодіна, Л. С. (2024). Дослідження важливості та методів формування міжкультурної компетентності у майбутніх перекладачів для успішної комунікації. *Журнал «Наукові інновації та передові технології»*, 2(30), 1448–1458.

ASSESSING THE LEVEL OF THE FORMATION OF FUTURE ECONOMISTS INTERCULTURAL COMPETENCE AT THE LESSONS OF ENGLISH

Maxim Iaburov

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages
Odesa National Economic University
Odesa, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-5997-1464
iaburovm@gmail.com

Abstract. The necessity for a high level of intercultural competence among future economists is increasingly recognized as a critical factor for enhancing productivity in a globalized economy. Effective interaction with international partners, clients, and stakeholders relies on more than just technical expertise; it demands an understanding of diverse cultural contexts, communication styles, and business practices. Within the curriculum for future economists, the development of intercultural competence is essential and should be integrated into various subjects, particularly during English language instruction, which serves as a vital platform for cultivating these skills.

This article analyzes the issue of developing intercultural competence among future economists, emphasizing the significance of English language proficiency as a primary means of communication in the international business environment. In contemporary conditions, economists constantly engage with global counterparts, requiring not only knowledge of professional terminology but also a deep understanding of the cultural norms and values of different countries.

The main objective of the study is to assess the level of intercultural competence among students during English language classes. Assessing this competence is crucial for identifying gaps in knowledge and skills, guiding curriculum development, and ensuring that graduates are equipped to navigate complex intercultural interactions effectively. The research employs various measurement methods, including surveys, testing, observation, case studies, role-playing games, and reflection diaries. Surveys provide quantitative data on students' self-perceptions and attitudes towards cultural differences, while testing assesses their theoretical knowledge and understanding of intercultural

concepts. Observation allows for real-time assessment of students' interactions in diverse settings, offering insights into their practical application of intercultural skills.

Case studies present realistic scenarios that challenge students to analyze and respond to complex cultural situations, enhancing critical thinking. Role-playing games facilitate experiential learning by simulating intercultural interactions, thereby improving students' communication and negotiation skills. Finally, reflection diaries encourage students to critically evaluate their experiences and growth in intercultural competence, fostering self-awareness and continuous improvement. The findings indicate a positive impact of interactive teaching methods on the development of intercultural competence, highlighting that these methods not only enhance immediate learning outcomes but also lay the groundwork for the continuous development of these skills throughout students' professional lives. By engaging in varied assessment techniques, future economists cultivate a deeper understanding of intercultural dynamics, enabling them to adapt to diverse environments and improve their effectiveness in international settings. The integration of these methods into the curriculum proves invaluable, equipping students with the tools necessary for lifelong learning and success in an interconnected global economy.

Prospects for further research in this area include exploring the long-term effects of intercultural competence training on career success and adaptability in various sectors of their professional activity. Additionally, future studies could examine how different cultural contexts influence the effectiveness of specific teaching methods, allowing for a more tailored approach to curriculum development. By expanding the scope of research, educators can better understand and implement strategies that foster intercultural competence, ultimately preparing future economists for the complexities of the global marketplace.

Keywords: intercultural competence; assessment techniques; strategies of implementation; teaching methods; survey; observation; case-study; interview; role-playing.

REFERENCES

1. Atroshchenko, T. O. (2016). Teoretychni osnovy protsesu formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv: zarubizhnyi dosvid [Theoretical foundations of the process of forming intercultural competence in future specialists: Foreign experience]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: "Pedagogy. Social Work"*, 2(39), 11–14. [in Ukrainian].
2. Lylik, M. V. (2023). Pidkhody do formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti fakhivtsiv publichnoho upravlinnia [Approaches to forming intercultural competence of public administration specialists]. *Democratic Governance*, 2(32), 137–147. <https://doi.org/10.23939/dg2023.02.137> [in Ukrainian].
3. Pryshlyak, O. Yu. (2019, November). Formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti studentiv u zakladakh vyshchoi osvity [Formation of intercultural competence of students in higher educational institutions]. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, VII (84), Issue 207, 35–38. [in Ukrainian].
4. Rezunova, O. S. (2021). Mizhkulturna kompetentnist yak neobkhidna skladova profesiinoi kompetentnosti suchasnoho fakhivtsia [Intercultural competence as a necessary component of the professional competence of a modern specialist]. *Scientific Review*, 1(73), 28–40. [in Ukrainian].
5. Rembach, O. O. (2017). Formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti maibutnikh pravoznavtsiv u protsesi inshomovnoi pidhotovky [Formation of intercultural competence of future lawyers in the process of foreign language training]. *University Scientific Notes*, 63, 387–400. [in Ukrainian].
6. Tomashevskaya, I. (2023). Formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti: problemy vykorystannia innovatsiinykh metodiv navchannia [Formation of intercultural competence: Problems of using innovative teaching methods]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 6, 19–23. <https://doi.org/10.32782/apv/2023.6.3> [in Ukrainian].
7. Filippova, I. Yu. (2024.). Formuvannia ta rozvytok mizhkulturnoi kompetentsii yak

М. ЯБУРОВ

Вимірювання рівня сформованості міжкультурної компетенції майбутніх економістів
на заняттях англійською мовою

vazhlyve zavdannya universytetskoï osvity [Formation and development of intercultural competence as an important task of university education]. INFORUM. Retrieved from <https://www.inforum.in.ua/conferences/12/8/56> [in Ukrainian].

8. Shulyakov, I. M., Zinchenko, O. A., & Kolodina, L. S. (2024). Doslidzhennia vazhlyvosti ta metodiv formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti u maibutnikh perekladachiv dlia uspishnoi komunikatsii [The study of the importance and methods of forming intercultural competence in future translators for successful communication]. *Scientific Innovations and Advanced Technologies*, 2(30), 1448–1458. [in Ukrainian].

Матеріали надійшли до редакції 14.09.2024 р.